

2021-12-01 Frederiksborg Amts Avis: Nu skal det straffes at udsætte andre for tortur

Af Jeppe Kofod, udenrigsminister (S) og Rasmus Grue Christensen, direktør DIGNITY

Der er grund til dyb bekymring på menneskerettighedernes vegne. I de sidste femten år er der hvert år blevet mindre demokrati og mere autoritær undertrykkelse rundt om i verden. Vilkårlige anholdelser og fængslinger finder systematisk sted i flere dele af verden – og de ledsages ofte af tortur eller anden umenneskelig behandling.

Alt for mange af disse grove menneskerettighedskrænkelser dokumenteres eller efterforskes aldrig. Desværre også i Europa. Denne straffrihed er ødelæggende for både ofrene, retsstaten og folkestyret. Krænkelserne gemmes ofte væk med henvisning til, at det er 'interne anliggender', som det internationale samfund ikke skal blande sig i. Og det er på trods af, at det i år er 30 år siden, at Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) vedtog det såkaldte Moskva-dokument. Her erklærede landene, at menneskerettighedsforpligtelser er spørgsmål af legitim interesse for alle OSCE-lande og ikke hører under den pågældende stats interne anliggender.

Derfor bliver mødet i OSCE d. 2. december meget vigtigt. Vi vil på mødet presse på for, at der gennemføres reel efterforskning og retsforfølgning på nationalt niveau. Vi skal have stoppet brugen af iscenesatte pseudoretssager, hvor udemokratiske regimers håndlangere frikendes og ofrene ydmyges.

Når repressive stater afviser at efterforske og retsforfølge forbrydelser på eget territorium, må det internationale samfund træde til. Det er en vigtig forudsætning for at kunne bekæmpe straffrihed i fraværet af effektive retsstater.

Det kan vi gøre på flere måder. Vi kan støtte lokal kapacitetsopbygning og uafhængige menneskerettighedsorganisationer, så de er i stand til at dokumentere krænkelserne. Det er et vigtigt arbejde, som Danmark i samarbejde med en lang række danske og internationale organisationer bakker op om ikke mindst gennem udviklingsbistanden. Eksempelvis træner DIGNITY menneskerettighedsforkæmpere i at dokumentere tortur og andre forbrydelser og fremme reformer inden for blandt andet politi og fængsler. Også andre danske organisationer bidrager aktivt til at hjælpe og beskytte modige aktivister rundt om i verden, blandt andet via det nye danske 'Claim Your Space'-initiativ.

Derudover vil vi arbejde for alternative internationale objektive mekanismer, der skal bekæmpe straffriheden for alvorlige menneskerettighedsforbrydelser. Disse mekanismer skal indsamle beviser for menneskerettighedsforbrydelser og bidrage til mulige retsopgør, når de ansvarlige magthavere ikke selv vil gøre det.

Det er på dette bagtæppe, at DIGNITY støttet af den danske regering og 18 andre lande i marts i år etablerede 'International Accountability Platform for Belarus'. Platformen, der også støttes af EU, er et samarbejde mellem 15 internationale og belarusiske menneskerettighedsorganisationer. Under DIGNITY's ledelse indsamler, systematiserer og

kvalificerer platformen beviser for alvorlige menneskerettighedskrænkelser og internationale forbrydelser i Belarus.

Dokumentationen og beviserne skal bruges af anklagemyndigheder i forskellige europæiske lande, hvor belarusiske ansvarlige kan dømmes efter princippet om universel jurisdiktion, samt FN og andre internationale organisationer. Desuden kan dokumentationen fra platformen naturligvis også anvendes i et muligt retsopgør i Belarus efter et eventuelt regimeskifte.

Det bedste vil naturligvis altid være, at der etableres stærke mekanismer for dokumentation og retsforfølgning i FN-regi. Men når det ikke er politisk muligt, er det 'smarte' i den nye, civilsamfundsbaseede model, at kompetente uafhængige menneskerettighedsorganisationer – støttet af en koalition af stater – hurtigt og effektivt kan få igangsat arbejdet med at dokumentere og indsamle beviser for menneskerettighedsforbrydelser med henblik på mulige retsopgør. Også før beviserne forsvinder. Hvis FN senere finder fælles fodslag og etablerer en international mekanisme eller domstol, kan civilsamfundsplatformen overdrage resultaterne til videre brug her.

Der er tale om et stort og vigtigt nybrud i det internationale menneskerettighedsarbejde, som også vil kunne anvendes i andre udvalgte lande, hvor der udøves systematisk tortur og tilsvarende grove forbrydelser. Og Danmark står bag. Vi sender dermed et vigtigt signal til autoritære magthavere om, at systematiske menneskerettighedskrænkelser vil blive efterforsket og retsfulgt.